

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurea si Sambet'a, F6iea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 40 doideocari, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s6u mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Faradepunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 75-6.

Brasiovu, 27. Augustu 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a a XIX. din 29. Augustu 1863.

Balomiri. (Capetu.) Se privimu noi numai propusetiunea reg6sca, acolo suna: „Gleichberechtigung“ „egala indreptatire,“ candu dice cinev'a „gleich“ „egalu“ se presupune mai multu decat unu obieptu, doua, trei seu mai multe, asiadara si aci candu se dice „Gleichberechtigung“ „egalitate“ trebuie se supunu pe lenga natiunea romana inca pe cinev'a, dar' in propusetiunea reg6sca nu se afla vrunu obieptu, care selu facemu egalu cu natiunea romana. Acum aci dupa parerea mea ar' fi doue modalitati, o modalitate ar' fi egalitatea politica a natiunei romane dupa sistem'a vechia a constitutiunei Transilvaniei cu cealalte 3 natiuni ale Transilvaniei, care dupa constitutiunea vechia a fostu cu drepturi politice inestrate. Alta modalitate este o egalitate universala adeca o egalitate a tuturoru nationalitatiloru si locuitoriloru indigeni ai Transilvaniei. Se vedemu acum care dintre aceste 2 modalitati ar' fi practica seu ar' av6 preferintia un'a inaintea ceialte? Daca privescu proieptulu de lege alu regimului, affu, ca regimulu intielege egalitatea tuturoru nationalitatiloru Transilvaniei, ce de acolo vine, ca in paragrafu 1 vorbesce despre romani si despre confesiunile loru singuru, ear' in parag. 2 sta „esercitiulu drepturiloru politice e independinte de ori si ce confesiune,“ si in parag. 3 t6te natiunalitatile marelui principatu alu Transilvaniei sunt pe deplinu egalu indreptatite. Nimenea au p6te dar' si nimeanu nu e permis a pretinde ori asi vind6ca vrun'a prerogativa s6u preferintia sub titlulu de nationalitate. Ac6st'a dupa parerea mea insemn6dia egalitate universala politica a tuturoru nationalitatiloru si locuitoriloru indigeni ai Transilvaniei. D6ca privescu la proieptulu comitetului dietale, inca potu dice, ca e mai atatu c6 si celalaltu, ca-ce proieptulu dietale fara privire la motivele lui, cari nu se potrivescu cu proieptulu, inca declara pe natiunea romana si confesiunile ei de egalu indreptatite cu cealalte natiuni si confesiuni, inse dice mai incolo „intru acee'a de sine se intielege, cumca egal'a indreptatire personale, ce e garantata, a tuturoru filiiloru patriei, fora diferentia de nationalitate si confesiune, remane nevatamata.“ Si apoi in privinti'a confesiuniloru dice „intru acee'a nu se p6te nici e permis c6 cinev'a din titlulu vreunei din cele siese confesiuni recunoscute, se fia eschisu delaesercitiulu ori earui din drepturile politice.“ Ac6st'a atatu insemn6dia cumuca ori cine dintre transilvaneni are dreptu de a esercit6 drepturi politice fara deosebire de confesiune. Asia dar' nunumai cele siese confesiuni dar' si ovreii chiaru dupa proieptulu de lege alu comitetului. Comitetulu 'si baseadiu proieptulu seu pe constitutiunea vechie a Transilvaniei, adeca pe sistem'a de 3 natiuni politice si patru confesiuni; vor' dice ca Mai. Sa pr6-inaltu in diplom'a din 20 Oct. 1860 a restituitu celoru 3 natiuni ardelene pana acum indreptatite si 4 religiiuni recunoscute constitutiunea cea vechia adeca edificiulu celu vechiu constitutionalu si acestu edificiu numai se lagesce, va se dica se pune pe terenulu istoricu si cun6sce continuitatea constitutiunei vechi. Eu inca me socotescu a fi pe terenulu istoricu si pe constitutiunea vechia, dar' nu cunescu cumuca constitutiunea vechia adeca t6ta se fia restituita, eu dicu cumuca edificiulu celu vechia constitutionalu nu e restituitu ci numai materialulu din elu e restituitu si ne de datu spre dispositiune. P6te ca aceia carii se punu pe terenulu istoricu dupa cumu dicu in motivele proieptului se radima pe diplom'a din din 20. Oct. Eu pe acee'a nu potu radim6 restituirea constitutiunei cei vechi, eu in diploma din 20 Oct affu numai restituita autonomi'a legislativa a Transilvaniei — si intre autonomi'a ligislativa si intre constitutiunea intrega e mare deosebire. Si asia nu cunescu cumca constitutiunea vechiae ar' fi

restituita asia, catu se primimu noi sistem'a de 3 natiuni si 4 confesiuni, ca d6ca ar fi aceea t6ta restituita si deca vremu se fimu consecuenti, atunci trebuie se dicemu, cumuca diplom'a leopoldina t6ta e restituita, Aprobatele si Compiletele, articuli dietali, articuli provisionali, toti sunt restituiti si t6te legile acelea, care pana acumu pe cale constitutionale nu sunt sterse, sunt valide. Prin urmare, fiinduca dupa constitutiunea vechia romanii nu au dreptu politicu, limb'a romana si germana nu are dreptu a fi esercitata in diet'a ac6sta, asiadara noi romanii si limbele acestea in diet'a ac6st'a nu au locu si asia amu put6 dice, ca chiaru Mai. S'a nu s'a tienutu de constitutiune, ac6st'a nu potemu dice, pentru ca eu diplom'a din 20. Oct. nu o potu pricepe asia, c6 se affu sistem'a cea vechia a Transilvaniei de totu restituita; eu affu numai autonomi'a legislativa fa6ia cu cealalte provincie ale Austriei, care pana acumu nu au avutu constitutiune c6 Ardealulu, restituita si asia eu nu sunt de parerea comisiunei: cumuca s'ar' fi restituitu constitutiunea vechia si sistem'a de 3 natiuni si 4 confesiuni, precumu insusi comitetulu au lucratu proieptulu; fara eu dicu, ca autonomi'a legislativa e restituita si toti locuitorii indigeni ai Transilvaniei facu o natiune politica constat6rie din 3 nationalitati, adeca, de nationalitatea magiara cu cea secuia, de nationalitatea romana, pentruca eu osebito intre aceste facu numai la limba, in limba diace nationalitatea, puterea si caracteristic'a natiunalitatei, inse nefindu acumu ac6sta la ordinea dilei, despre limba nu potu vorbi. Dupa proieptulu chiaru alu comitetului dietale, unde dice, ca „egal'a indreptatire personala remane nevatemata fara diferentia de natiunalitate si confesiune“; cumu dicu, dupa proieptulu acestu nu affu diferentia mare, ca de si aceste 3 natiuni si siese confesiuni sunt politice recunoscute si exercitate in, totu titlulu acesta politicu se estinde si pe ceialalti fii ai patriei n6stre, si asia dreptulu acesta politicu chiaru comitetulu vrea se'lu estinda si pre ceialalti fii ai patriei, prin urmare numai numele dreptului politicu e ungurescu, secuiescu si sasescu, dar' folosirea dreptului e universala si tuturoru filoru patriei concesa. De aceea eu mare deosebire intre proieptutu comitetului si intre alu regimului nu affu, numai motivele prin care siat radimatu comitetulu proieptulu, nu le affu corespundiat6rie si potrivite. Eu vedu, ca comitetulu au avutu se dica altuceva, decat au disu, ca daca ar' fi vrutu comitetulu, c6 se remana numai pe lenga 3 natiuni si 4 confesiuni, nu ar' fi trebuitu se dica, ca dreptulu politicu e independinte de ori si ce natiune si confesiune, si nu ar' fi trebuitu se dica, ca din titlulu vreunei din 6 confesiuni recunoscute nu p6te se fia eschisu cineva delaesercitiulu oricarui din drepturile politice; daca ar' fi vrutu ar' fi trebuitu se st6rga pe aceste natiuni, cu totulu inse nu leau stersu si cu ac6sta sumu invoitu, numai, cumu dicu, motivele nu se potrivescu la proieptulu comisiunei dietale; si pentru aceea ce se tiene de proieptulu ac6st'a 'mi retienu dreptulu de a'mi face observarile mele la desbaterea speciala, acumu numai atata amu vrutu se aratu, ca motivele comisiunei dietale nu se potrivescu cu proieptulu ei. (Din partea stenga: Reu! Rosz! Din mediulocu: Bravo!)

Bar. B e d e u s vr6 a desluci obietulu consultarei, adeca inarticularea natiunei romane in spiritulu noueloru constitutiuni, dicundu: egal'a indreptatire a natiunalitatiloru, de candu esi manifestulu imperatescu din 20. Dec. 1848, e in Austri'a o acuisitiune nerevocabila. Pentru noi dara are val6re principiulu neclatitu, care l'au respicatu Mai. S'a cu ocaziunea suirei pe tronu, c6 un6 6inta si asteptare asia: „Pe fundamentulu libertatiei celei adeverate, pe temeiulu egalei indreptatiri a tuturoru pop6reloru si a egalitatiei tuturoru cetataniiloru de statu inaintea legei, precumu si a impartasirei reprezentantiloru poporali la ligislatiune, patri'a se va

renasce din nou in vechi'a s'a marime, dar' cu re'noite poteri, unu edificiu neclatitu pentru viscolele tempului, o loeuintia larga pentru rasele de deosebta limba, cari traiescu de vécuri intr'o legatura fratiésca suptu sceptrulu strabuniloru nostri." De aci deduce, ca egal'a indreptatire e o parte esentiala a noveloru institutiuni si a noiei libertati constitutionale; a cadiutu sistem'a centralisatiunei; centralisatiunea nationala in Ungari'a o a intempnatu resbelulu civilu, centralisatiunea biroucratica, condemnata de vocea opiniunei publice, s'a trasu de o parte d'inaintea sistemii constitutionale, tote popórele si tierile imperiului sunt chiamate acumu a lua parte la cladirea constitutiunei; — tóte membrele cu viétia, tóte fiintiele indreptatite se se respecteze cu o ingrijire crutiatória si se se impreune intr'unu totu organicu. Da dreptate romaniloru, candu dorescu, cá se fia cu dreptu de statu recunoscuti. Acésta e unu actu de dreptate si corespunde marelui principiu alu noiei nóstre vietii de statu. O re'ntórcere la privilegii si la eschideri dela legislatiune si administrarea tieriei ar' fi o vatemare a mareloru principia, pe care le salutamu cá acuisitiuni. In urma sperédia, ca cas'a va aproba

1. propositiune reg.

Rannicher da o mare insemnatate intrebatiei de facia, si dice, ca vorbesce fara neci o privintia, déca va placé séu nu, susu ori diosu, ceea ce vorbesce. „Unu actu de dreptate e aci de esecutatu pentru o rasa de poporu, provédiuta cu bogate calitati naturale, care d'impreuna cu celelalte popóra ale tieriei, suptu vécuri, au impartitu si suferintiele si bucuri'a, dar' nu si dreptulu egal, ba si bucuri'a si suferintiele numai asia le-a gustatu, ca din celea bune avù pré puçina, ear' din celea rele pré mare parte (Bravo! in stanga). Ce e dreptu, unii dintre romani s'au inaltiatu la inaltimi stralucite de demnitati, avere si putere; inse desi cate unu capu din familiile cele superbe ale nobilitatiei din tíera, dupa cumu se intemplà mai daunadi in adunarile comitatense, la vocea monitória a tempului 'si mai aduce aminte de originea si de mum'a loru romana, acésta totusi neci pe de parte nu e o mangaiere ajutatóre, neci o desdaunare pentru poporulu, carui in decursulu tempuriloru unii d'intre cei mai buni fii ai patriei i s'au facutu necredintiosi, pentru ca ei, spre a se folosi de drepturile nobilitatiei, renegandusi sangele seu, trebuira se se alipésca de alta natiune (aplause calduróse). Acumu lucrurile s'au prefacutu, o epoca noua se faca bunu nedreptulu tempuriloru vechi; si noi, cari in sinene nu portamu vina, trebuie se platimu o datoria, care o amu primitu, cá unu reu creditu. Unu oratoru onorabilu de nume maghiaru, George BÉldi si au intinsu cu bucuria man'a la acésta, si cá presiedinte alu comisiunei insarcinate cu darea opiniunei asupra propusetiunei r. a si contribuitu la acésta cu conclucrarea sa. Si noi Dloru, cari simtimu, cumuca in vinele nóstre curge unu sange germanu, cumuca ne tienemu de unu poporu, care neciodata n'a facutu victorii in ataculu altor natiuni, póte inse aratá destuli renegati pana in tempulu de façia, se ne uitamu numai in tíer'a vecina, cari isi jertfescu onorabilulu nume de germanu pentru unu blidu de linte; noi, cari ne tienemu de o beserica, care nu se încérca a'si inmulti numerulu credintiosiloru neci prin mediulóce canonice neci necanonice, cari preste totu nu afla meritu intr'aceea, cá sesi faca proseliti. Si noi ne bucuramu din anima, ca colucramu la marele opu alu pacei, care pe bas'a celei mai depline indreptatiri egale se impace natiunile tieriei si earasi se le unésca fratiesce (Aplausu viu!)

Asemenea dreptu pentru toti, si fiacaruia alu seu! acést'a e bas'a, care astadi pretinde nunumai a se respecta, ci a se si esecuta in fapta pe deplinu. De aceea a fostu unu actu de intieptiune luminata, ca monarchulu Austriei atatu de glorifieatu tocma si acumu,

Imperatulu si Domnulu nostru a binevoitu a pune recunóscerea natiunei romane cu dreptu de statu, a ambeloru beserici, de cari se tiene acésta natiune, in prim'a linea a problemeloru pentru dieta de façia.

Din punctulu acestu de vedere, tienendu substanti'a lucrului inaintea ochiloru, nu potemu se nu ne dichiaramu fara reserva pentru propositiunea regimului, inse ceea ce tiene de form'a si modalitatea indeplinerii acesteia, ni se redica inainte earasi observatiuni, cari afla de doritu a se lua nesce indreptari atatu in propositiunea regimului, catu si in lucrarea comisiunei, care e mai puçinu liberala decatu a regimului, de aci face o paralela intre propusetiunea guvernului si modificarile comisiunei, dicundu, ca comisiunea a facutu mai reu, fiinduca principiulu: „dreptulu egal pentru toti si fiacaruia alu seu“ l'au asediatu intre margini de 4 natiuni si 6 beserici si pentru libertatea politica a cetatianiloru de statu, ale caroru drepturi pretutindenea in largulu provinciiloru Austriei sunt de multu legaluminte garantate, nu s'a facutu socotél'a de adiunsu. Acésta umbra a lucrării comisiunei tocma acumu pune la lumin'a cea mai chiara propusetiunea guvernului (Bravo!) Despartirea intre natiune si beserica nu s'a observatu in reportulu comisiunei, cá in propusetiunea reg. Natiunea si religiunea, rasa de poporu si beseric'a sunt concepte cu totulu deosebite, cu caractere in esentia diverse. Natiunea are marginele sale naturale de statu si adesu cu multu mai anguste; se tiermuresce dupa uniformitatea limbei si spiritulu poporului; are interesele sale proprie deosebite, ea este egoistica. Religiunea, voiu se dicu crestinatatea, n'are altu interesu, decatu celu generalu, si cuprinde tóta faptur'a suptu marginele sale. Natiunea sta in statu si e supusa lui in multe privintie, de care nu se póte scuturá, e dependinta dela organismulu lui, eara beseric'a, care inca este in statu si nu trebuie se se inaltia preste densulu, trebuie se primésca o pusetiune libera autonoma si nedependntá spre a'si puté implini misiunea Dumnedieésca; ast'a pusetiune au avutu-o besericele (privilegiate — R.) din Ardealu de multu in poterea legiloru de mai 'nainte; besericele si religiunile erá deosebitu privite si avea primulu locu in Aprobate si in Compilate precumu si si in diplom'a leopoldina.

Se invoie pe deplinu cu observatiunea si dorinti'a deput. din Seliste B. Siagun'a de eri, si afla cu cale si din stima catra sciintia, care deosebesce conceptele intre natiune si beserica, a impartii propusetiunea r. in doue legi, adeca, legea despre recunóscerea cu dreptu de statu a natiunei romane si a egalei indreptatiri cu celelalte natiuni ale tieriei, si legea despre recunóscerea de statu a besericeii gr.-or. si gr.-c. si á egalei loru indreptatiri cu celelalte beserici ale tieriei. Se póte, ca regimulu se se simta provocatu, a'si retrage séu in parte a'si modifica propusetiunea s'a, si atunci noua near mai remané indereptu inca unu refugiu la o propusetiune intre mediulocitóre; pentruca dice, se póte pricepe, ca guvernulu dupa parerea mea vrù cá ne'ncrederea se o apuce de radecina, elu vrea a multumicatu se póte mai curundu multiplicele dorintie respicate si sperantiele de multu nutrite a le fratinelui nostru poporu alu romaniloru, si apoi propune formulatele doue proiecte deosebite, unulu pentru religiune, statatoriu din 4 §§ si altulu pentru nationalitate stat. din 5 §, apromitendu, ca 'si va retrage propositiunea déca cumuv'a prin ea s'ar puté intardia inaintarea ei, si observa, ca recunoscundu principiulu de 4 natiuni si 6 religiuni neci decumu nu vréa re'introducerea sistemii de staturi provinciale,“ nu vremu cele 7 pecate de mórte a le mai inmulti cu alte 3 (bravuri) pentru aceea totusi vremu, cá se se sustiena principiulu de natiune, si pentru ce? — Pentru ca noi pe natiune cá corpu politicu o privimu de bas'a si de terenu alu vietiei municipale, pentru ca noi privimu natiunea cá corpu politicu de o vátra caldurósa pentru desvoltarea si cultivarea limbei, care e unu bunu neprescriptibilu chiaru alu nationalitatiei, pentruca noi avem in natiune institutulu de ingrijire pentru supastrarea si gradual'a desvoltare progresiva a toturoru insusiriloru acelora,

cari la facare poporu se ecserédia in caracterulu spiritului seu propriu poporalu si se demarca.

In sensulu acesta stamu noi pe principiulu nationalitatiloru, inse totuodata sustienemu si principiulu: „dreptu egal pentru toti si fiacarui alu seu“ pentru toti cetatianii de statu austriaci si pentru toti locuitorii tierii Transilvaniei, fara privintia la natiune, limba si credintia (Bravo infocate.)

D o m s i a Georgiu, regalistu: Inalta casa legislativa! Fiindu sub pertractare proieptulu de lege despre egal'a indreptatire constitutionala a natiunei romane, 'mi ieau licentia a aduce vreo cateva cuvinte inainte despre constitutiunea Transilvaniei. Fundamentulu constitutiunei Transilvaniei este „sistema unionis trium nationum et quatuor religionum“. Sistem'a acést'a s'a fabricatu prin factiunile Episcopului rom. - cat. din Transilvani'a Lépes Lorand si s'a spriginitu prin fratele seu, care erá atunci Voivoda Transilvaniei a anume Lépes György. Prin sistem'a acést'a s'a despoiatu natiunea romana de tóte drepturile natiunale, care le-a avutu mai inainte. Cumuca a avutu natiunea romana din Transilvani'a drepturi politice nationale si inainte de intrarea maghiariloru si dupa intrarea maghiariloru in Transilvani'a este o fapta dovedita prin mai multe acte istorice si diplomatice. — Ar' fi pré multu a aduce acelea tóte inainte, pentru aceea me provocu numai la un'a, adeca numai la o fapta istorica, care s'a iotemplatu tocma atunci, candu au intratu magiarii in Transilvani'a, me provocu Dloru la istori'a anonimului Belae regis notarius, despre intrarea maghiariloru in Transilvani'a, unde se dice in capu 27: „Habitatores terrae propria voluntate dextram dantes dominum tibi elegerunt Tuhutum.“

O natiune, care are dreptu de a portá resboiu, o natiune, care are dreptu de a dá drépta si a se impacá cu inamiculu seu, o natiune, care are dreptu de asi alege duca séu principe, — natiunea aceea trebue se fia libera, si asta a fostu natiunea romana si la intrarea maghiariloru in Transilvani'a si dupa aceea; pentru acést'a prin recunóscerea egalei indreptatiri a natiunei romane nu se face alta, nu se face neci unu actu nou, numai natiunea romana se restitue in drepturile sale despre cari si de care s'au despoiatu prin sistem'a trium nationum si quatuor religionum. Mie Dloru sistem'a acést'a neci odata nu mia placutu, fiindu ca dupa natur'a sa exclusiva este pentru toti aceia, carii nu sunt in ea cuprinsi prejudiciósa si nedrépta. Eara fiindu cá natiunea romana se póta ocupá unu locu legalu, cá se póta fi membru legalu alu corpului legislativu, nu se póte altumintrelea, fara numai pe cale constitutionala legala se intre in sistema trium nationum et quatuor religionum in Transilvani'a, pe calea legislatiunei constitutionalé, ca altumintrelea legea, care s'aru face despre inarticularea natiunei romane, nu ar' fi cu putere constitutionalé; si din caus'a acést'a eu partinescu principiale acelea, care comisiunea regnicolare, a carui membru si'eu avuiu onóre a fi, le au desfasiuratu si stabilitu despre egal'a indreptatire a natiunei romane si a confesiuniloru ei in Transilvani'a. Eara cá se nu dica cineva, cá se nu dica Europ'a, ca diet'a Transilvaniei acumu in an. 1863 s'au intorsu la principiale legislatiunei din 1437 si asia in locu de a pasi inainte cu spiritulu tempului s'aru fi intorsu indereptu cu mai multu decatu cu 400 ani; pentru aceea eu sumu de opiniunea aceea, cumuca principiale egalei indreptatiri prin diplom'a Mai. Sale pentru tóte popórcle stabilite si asigurate prin corpulu acestu legislativu séu prin diet'a Transilvaniei, totudeaun'a se se tiena in vigóre si nevatamate. (Bravo!!!) —

Mai vorbescu intre cei Nr. 24 insinuati inca Schuller Libloy, C. Schmidt, Wittstok, Pantiu, Lászlófy, Zimmermann, Siagun'a, Sipotariu, Franz Trauschenfels la care pe rondu pentru importantia acestei cestiuni ne vomu re'ntórce.

In urma regalistii Teutsch si G. Beldy se facultédia si presied. face cunoscutu dietei, ca Epplu titulariu F o g a r a s y, decanu Eranos si seniorulu Boronka se denumira regalisti. Pe luni 31. desbateru speciala.

Siedinti'a XX. din 31. Augustu 1863.

Inceputu la 1/2 11 óre. De façia sunt 92 membri,

Presied. deschide desbateru speciala, poftindu pe membrii a se tiené strinsu de obieptulu desbateri, si apoi cetesce suprascriptiunea proieptului de lege in limb'a magiara si germana, si prin uotariulu dietale Dr. Ratiu in cea romana.

F a b i n i J. intr'o vorbire mai lunga recomanda in. diete, cá se primésca de bas'a desbateri speciale propunerea facuta de catra Jacobu Rannicher.

P u s c a r i u J. renuncie de cuventulu cerutu, de altumintrelea se esprima pre lenga intitularu din propositiunea regimului.

O b e r t Fr. propune, ca in tectulu germanu in locu de cuventulu „romänisch“ proieptatu de catra comisiunea dietala, se se tiena cuventulu „romänisch.“ Elu isi motivéza parerea cu petitiunea din Blasiu 17. Maiu 1848 data la Mai. si suscrisa da deput. Selistei Esc. S'a, de Baritiu, Branu, Popasu etc., in care inca erá „romänisch“; cu pracsá, ca si in proieptulu regimului se afla asia, apoi prin „romänisch“ se intielege o familia de multe popóra romanice.

B o h e t i e l u Al. 'si da opiniunea, cá se se primésca intitularu'a propositiunei regimului.

D. C i p a r i u: In dupl'a pusetiune, in care me aflú, cá referinte si cá deputatu, 'mi lieu volia a'mi face si eu reflexiunile mele la antaniulu proiectu de lege. Si cá se incepu dela inceputu, parerea mea este, cumca inainte de tóte in legea care se va formá pentru natiunea romana si confesiunile ei, numai decatu se se puna „articlu de lege“ pentruca Dloru! numirea de proiectu sta numai pana atunci, pana candu e in stadiulu desbateriloru, ear' dupa aceea e articlu de lege.

Aceasta schimbare cu atatu mai vertosu o recomandu inaltei case, cu catu ea corespunde dorintiei natiunei romane, carea de atatea sute de ani a cerutu, cá nationalitatea ei si confesiunile ei se se recunóscá, si se se inarticuléze printr'unu articulu de lege, cá una natiune recepta a patriei; pentruca „inarticulare“ nu insemnedia alta decatu a inscrie ceva intr'unu articulu. Trecandu mai incolo la cele ce se cuprindu in argumentulu generale alu acestui titulu, aflu diferenti'a intre proiectulu inaltului regimu si intre alu comisiunei.

Eu cá membru si referinte alu comisiunei me socotescu indetoratu, a dá ceva dilucidare, pentru ce in testulu comisiunei, a remasu afara „Durchführung“ séu „efeptuirea egalei indreptatiri,“ si asia comisiunea a primitu numai singuru titulu, proiectu de lege despre egal'a indreptatire? Caus'a mi se pare a fostu singuru aceea, pentru ca numirea de efeptuire mai multoru membri ai comisiunei s'a parutu ca nu este destulu de chiara, alta, pentruca se pare, ca nu corespunde destulu tectului paragrafloru.

Asi'a dara o numire, care nu corespunde — tectului, a socotitu comisiunea, ca este de lipsa se se lasa afara; — si ea atatu cá referiute, catu si cá membru alu dietei, me alaturu la opiniunea comisiunei, si de aceea propunu, cá sa se lase afara numirea de „Durchführung.“

Mai incolo vine Dloru! atatu in proiectulu inaltului regimu, catu si intr'alu comisiunei numirea, „egala indreptatire,“ — aci nu cá referinte, ci cá membru alu dietei vréu se vorbescu.

Egal'a indreptatire, dupa a mea parere, inca este unu terminu fórte ecuvocu; celu puçinu inainte de doua dile am auditu in inalt'a casa una interpretatiune a acestui cuventu, care nu corespunde dorintieloru nóstre, — am auditu cumca „egal'a indreptatire“ aci insemnéza, catu „egala indreptatire“ nu numai cu tóte nationalitatile din patrie, si cele care nu suntu recepte, — dar' cu tóte nationalitatile din lume —

Elnök. Bocsánatott kérek a főtisztelendő urtól, ha félbeszakitom. De az mit fölhozni méltóztatott, hogy t. i. minden nemzetiség és minden nemzetbeliek egy forma jognak, az a tárgy fölötti általános vitatásnál hosszasan kifejtett és most csak is a törvényjavaslat cziméhez lehet szólni, kérem a főtisztelendő urat méltóztatásuk megjegyzéseit az illető pontnál előadni.

Cipariu numai motivele trebue se-le aducu inainte.

Elnök. Bocsánatott kérek de ez megint oda fog vezetni, hol tegnapelőtt voltunk, a midőn t. i. sok oly dologról szó-lottunk, a mi nem tartozott szorosán a tárgyhöz.

Cipariu. Mi se pare inalta Casa! ca celu ce graiesce, are dreptu se si motivéze — (voce: se audimu).

Eu am disu, ca egal'a indreptatire in acelu intielesu, in care aci seu graitu, nu me multumesce, pentruca natiunea romana a cerutu egal'a indreptatire nu cu tóte natiunile din lume, ci numai cu acelea, care in Transilvani'a au fostu recepte dupa drepturile politice. (Bravo!)

Inse de óre-ce si acést'a numire póte se aduca ceva in-doiala, cumca nu corespunde natiunei romane, asia eu asi dice, ca aci in locu de acestu terminu generale, se se puna unulu mai reale, — dupa parerea mea se se dica asia: „despre drepturile politice ale natiunei romane si ale confesiuniloru ei;“ pentruca romanii, Dloru! totu acést'a au cerutu, si ei numai atunci se potu aflá indestuliti, déca voru vedé dorintiele lor si realu implinite.

Dar' decumva inalt'a casa nu va afla de buna propune-

rea mea, atunci voi sa se dica: „articulu de lege despre natiunea romana si confesiunile ei in Transilvani'a.“

Birtler. Nime n'a vorbitu in contra inarticularii, ci intrebarea e, ca cum? —

Siuluti Esc.: Marita Camera! Eu inca me tienu strinsu de ordinea dilei si crediu acelu adeveru curatu, cumuca tóte cuvintele, ce suntu in propositiunea antaia, suntu obiectulu ordinea dilei.

„Me stringu numai la numirea Romanen, Romänen, Romanen etc.“ Dlu deputatu Obert a produsu adeveratu dintr'o brosiura, cumuca noi ne-amu numitu „Romänen.“ Mi se pare ca eu am fostu acel'a, care in Blasiu la 1848 mai antaiu am pronuntiatu aceea de pe tribuna, cumuca romanii 'si tienu de o bajocura, infamia si de o vatamare mare déca se numéseu „Walach“ si „oláh“ — pentruce? pentruca gasescu in carti istorice si de acelea opiniuni — firesce false si rele, dar' totusi stau acolo, cumuca „oláh“ „Walach“ aru insemn'a atata cá „servus, sluga,“ care este „restrictus ad glebam,“ pentru acea am voitu, cá romanulu sa se numésca cu numele seu propriu, asia precum se numesce elu insusi pe sine, pentruca eu socotescu, ca intr'unu statu civilisatu, chiar' manier'a si umanitatea cere, cá se incungiuramu numirile acelea, care potu se aduca cea mai mica umbra de vatamare asupra unei persóne, cu atat'a mai virtosu asupra unei intregi natiuni (Bravo!).

Acum socotescu, ca scopulu celu bunu, pentru care suntemu aci e, cá se odihnimu pe accia, carii au fostu pana acum'a asia de tare vatamati, se facemu destulu cererei natiunei aceleia, pe care insusi Maiestatea S'a a voitu a o odihni si a o indestuli odata. Socotescu, ca nu numai umanitatea, dar' si manier'a civilisatiunei cere, cá se numimu o natiune asia, dupa cum e numele ei, — nu sei damu unu nume esoticu, pentruca noi suntemu plant'a cea dintaiu transplantata dela Roma si din Italia in patri'a acést'a, si candu am venit u aici amu venit u cu nume de romani (voce: asia e).

Déca neau numitu pe noi alte neamuri venite mai tardiu in tíera „oláhok“ si „Walachen“ — n'avemu ce face, — precun. leamu suferitu sclavi'a, asia amu suferitu si numirea aceea.

Dar' acumu scopulu nostru socotescu, ca este, cá se odihnimu spiritele si se vindecamu ranele celea vechi. Acumu déca noi poftimu, sa se reduca tóte numirile natiunei nóstre la originalitatea d'antaiu, la numirea cea de demultu, socotescu, ca nu poftimu neci o nedreptate, si ca noi cu aceea nu facemu neci o strimbatate, nu facemu neci unu lucru neplacutu la celelalte sorori natiuni, cu atatu mai multu nu, caci socotescu, ca si fiii natiunei romane voru dá la fiii celorlalte natiuni numirile, care le voru pofti ele.

Me rogu, inalta casa! se bage de séma, ca nu e numai unu lucru bagatelu dorinti'a nóstra, de a ne numi „Romanen,“ eu in privinti'a acést'a sum fórte suspiciosu, precum unii prin acésta numire de „Romänen“ vréu se ne retraga dela originalitatea cea adeverala de „Romani“, si vréu cá se remanemu totu Valachi, seu mai multu numai „Romänen“, cá si pe venitoriu se se póta acatiá de numirea acést'a, cu scopu tendentiosu, cá se remana posteritati in acte publice, ca Romanii, chiaru si in véculu alu 19-a nu sau numitu „Romanen“, ci numai totu „Walach si oláh“ seu mai multu Romänen.

Acum Dloru! eu trebuie se maturisescu, ca eu numai cu numirea natiunei nóstre cea adeverala de „Romani“, potu fi multiamitu, si me rogu de marit'a Camera, se binevoliésca a nu luá lucrulu superficialu, ci se ne faca indestulirea acést'a, cá nece urma se numai remana din bajocurile numiriloru natiunei nóstre, pentruca eu vréu se fimu frati, si numai asia potemu fi frati, déca vomu deferi unii la altii si in cele mai mici cereri drepte si cuvióse si vomu incungiurá ori si ce numiri vatamatórie, ce vatama delicatulu simtiu nationale.

Déca de 1758 de ani ne amu numitu totu romani, avemu dreptate, cá si acum se poftimu, cá si altii se binevoliésca a ne numi „Romanen“, caci in numirea acést'a tienemu noi un'a onóre, o pretiure si Gleichberechtigung a natiunei nóstre; eara intr'o numire altumintrelea aflamu pentru noi unu dispretiu si o vatamare a simtiului nostru nationale, la care eu despre partea mea façe cu sororile natiuni neci odata nu 'mi asiu tiené dreptulu de Gleichberechtigung, neci m'asiu folosi de elu in numiri de aceste vatamatórie. (Bravo!)

Sipotariu dice, ca ar trebui se se cetésca suprascriptiunea proieptului comisiunei dietale, de altumintrelea se alatura contra A. Bohetielu si asia partinesce intitulatur'a propositiunei regimului.

Presied. raspunde: ca precumu la desbaterea gene-

rala asia si acumu la acést'a speciala la ordinea dilei e desemnata propositiunea regimului in legatura cu proieptulu comisiunei dietale.

Rannicher provóca in. casa, cá delaturandu desbaterea asupra intitulaturei se tréca la desbaterea paragrafiloru, dar' cadiendu parerea densului la votisare, face propunerea, cá proieptulu de lege se se desfaca in 2 articli, si apoi se primésca intitulaturile urmatórie:

I. Proieptu de lege privitoriu la recunóscerea natiunei romane dupa dreptu de statu, si la egal'a indreptatire a ei cu natiunile dupa dreptu de statu recunoscute din Transilvani'a.

II. privitoriu la recunóscerea besericei gr.-orientale si gr.-catolice dupa dreptulu de statu si la egal'a indreptatire acelor'a cu celelalte beserici dupa dreptu de statu, recunoscute din Transilvani'a. Mai incolo in casulu, candu nu i s'aru primi propunerea ast'a, propune, cá se se primésca suprascriptiunea: proieptu de lege privitoriu la recunóscerea dupa dreptu de statu a natiunei romane, precumu si a besericei gr.-orientale si gr.-catolice din Transilvani'a cu vigóre pentru Marele Principatu Transilvani'a.

Hanea Joane (Mercurea) Inalta casa! In un'a din dilele trecute 'mi am fostu luat u libertate cu privilegiu cetirei protocolulu a face óresicare observatiune in privinti'a nomenclaturei, cu carea lumea germana s'a 'ndatinatu a numi pe romani; atunci mi s'a disu din partea in. presidiu, ca atuncea va fi timpulu, candu....

Presied. intrevorbesce.

H. continua: Asia dara 'mi iéu voia, cu atatu mai virtosu, ca sunt provocatu din partea Domnului deputatu Obert a vorbi ceva despre acésta. Eu nu sunt neci decatu de parerea D. deput. Obert, si eu sum de aceea strinsa convingere, cumuca in limb'a germana — nu precumu au disu stimatulu D. antevorbitoriu — cá in limba germana se numésca pre romani cumu va voi, ci se se tiena si in aceea limba nomenclatur'a cea adeverala „romana“, pentru ca romanii n'au avutu privilegiu pana in 1848 a cere, ca cumu dorescu a fi ei numiti de maghiari si de germani si in limbele lor. In 1848 au fostu, candu romanii pentru antaiasi-data au cerutu, cá se nu se mai numésca de maghiari „oláh“ si de germani „Walach“, ci dupa cumu se numesce elu in limb'a lui „romanu“. D. Obert dice, ca si regimulu se folosesce de numele „Romänen.“

Déca inse ne uitamu in in. rescriptu alu imperatului din 15. Juniu 1863, vedemu acolo: „Die Durchführung der Gleichberechtigung der romanischen Nation“

Presied. intrevorbesce, Hanea continua:

In proiectulu de lege asia este! dara eu mai am si alte date, si anu mesta in „Wiener Ztg.“ Nr. 157, 1863, care dice: Veränderungen in der k. k. Armee... Romanen-Regiment...

Romani totudeuna se numescu romani; D. Obert dice, cá se se dica pentru aceea „romänisch“, pentru ca numirea acésta ar avé si istori'a de 15 ani. Eu dicu Dloru! ca istori'a nomenclaturei romanului s'a inceputu de atunci, de candu a fostu unu romanu, care s'a numitu pe sene asia (Asia este!) dara nu de 15 ani incóce; asia dara me rogu, cumuca in chartiele regimului si in toti articlii de lege se se numésca si se se dica si in limb'a germana „romanische Nation“, cumu va scrie apoi „Hermannstädter Ztg.“ aceea se lasa in voi'a Domni'a-ei. — (Bravo! Se traiésca!)

Manu Gabr. la partea antaiu partinesce pe Cipariu, la a doua se alatura la A. Bohetielu.

Binder Michael e pe lenga efeptuire, apoi nui pasa romänisch seu romanisch, si se se lase afara „ihren“.

Balomiri J. vrea, cá se se lase afara: „cu valóre pentru M. Principatu.“

Esc. S'a Bar. de Siagun'a dice, ca Obert are dreptu, ca Romanii de 15 ani se numescu „Romänen“, inse 15 ani in casulu acést'a sunt autoritate tocmai asiá de puçina cá si 15 dile. Dintr'alte: gramaticii certant et sub iudice lis est Ungurii dicu: román; se dica si germanii „romanisch“. Pe lenga titlulu din propusetiunea regimului afla odichnirea s'a. Se remana cuventulu efeptuire.

Schmidt C. e pe lenga propusetiunea regimului, déca nu trece prop. lui Rannicher. Apoi fia romanisch or romänisch, acésta e o cérta pentru umbr'a magarului. —

Filtsch: Si titularea depinde dela primirea or neprimirea prop. lui Rannicher.

Rannicher isi motivéza propunerea si pentru casu de neprimire, propune unu altu titlu.

Popea se declara pentru terminulu „Romanen“, si l. citatulu lui Obert aduce altu citatu din insusi protocolulu a dunarei din Blasiu din originalulu altei petitiuni, apoi numire.

celoru doua regimente foste romanesci de granitia din partea Mai. Sale insasi, in fine o ordinatiune a guvernului adusa la cererea scaunului episcopescu din Sabiiu. Se remana cuventulu „efectuarea“, care aici va se dica inarticularea. Sprijinesce pre Cipariu.

Popp, vice-presied. gubern., Esc.: Inalta casa! Mi ieu voia a lua cuventu in putere §. 18 a reg. prov. de dieta; — acésta aflú cu cale se observediu pentru aceea, pentru ca eu nu am fostu serisu intre aceia, carii au fostu se vorbésca, inse candu 'mi ieu cuventu in puterea §. 18 alu legi dietale nu uitu, ca totuodata sum si deputatu dintr'unu cercu alegatoriu alu unui din cele mai mari comitate ale Ardealului. —

Mi am fostu propusu, inalta casa! a nu lua cuventulu, pana candu parerile si convingerile mele voru aflá expresiune in cuventarile altoru membri dietali, póte ca inalt'a casa a si observatu, ca de vr'o 4 séu 5 septemani, de candu s'a deschisu diet'a, inca nu am luat cuventu. —

Credintiosu acestui principiu alu meu neci astadi nu asi fi luat cuventu, pentru ca ce asi fi disu eu, s'a disu din partea inaltei case.

Inse vediendu, ca atat'a tempu se perde cu discussiunea numai a suprascriptiunei — speru, ca voiu accelerá incheierea discussiunei prin cuvintele mele in privinti'a suprascrierei proiectului de lege. S'au defasiuratu aci mai multe pareri; s'au adusu inainte parerea, ca propusetiunea despre efectuarea egalei indreptare a natiunei romane si a confesiunilor ei se se desparta in doue parti. Era alta, se nu se dica „Durchführung“ — si alta, cá se se lase titlatur'a pana pe urma.

Inalta casa! Eu nu numai pentru ca siedu pe banc'a regimului, ci si din convingere partinescu titlatur'a asia dupa cumu suna in proiectulu regimului, cu atat'a mai multu, pentru ca eu nu pociu se fiu de parerea aceea, ca ar fi vreo deosebire esentiale intre suprascrierea comisiunei si a regimului.

Unu Domnu antevorbitoriu a citatu multe, cu care vré se ne convinga, ca nu s'aru pute face totu o lege despre natiunea romana si confesiunile ei. Eu nu intielegu acésta, — de ce se nu se póta face? Chiaru se nu fia in neci o legatura natiunea cu religiunile, totu nu póte fi neci o pedeca, cá se se faca un'a lege despre ele; — se iea ori cine ori si ce carte de legi, au nu va afla pe una si acea chartia obiepte eterogene; apoi eu sub confesiunile aceste doue nu intielegu, ca sunt proprietatea natiunei romane, inse intielegu, ca sunt acelea confesiuni, care au tienutu pe natiunea romana, care au facutu pe natiunea romana de n'au peritu. (Bravo!)

Acestate confesiuni sunt intr'o asia strinsa legatura cu natiunea romana, incatu daca nu ar' fi propuse intr'o lege, eu asiu propune o pe aceea. —

Ce se tiene de „Durchführung“ eu nu intielegu acést'a asia, cá dóra se se aduca o lege in tóte detairile, in tóta specialitatea ei, ci eu intielegu unu „Durchführung“ in principiu, si acésta o potemu face.

Ce se tiene de acea propunere, cá titlatur'a se se lase pana la urma, ca adeca se nu se pune, pana candu vomu sci, ca ce va veni in lege, eu acésta nu o potu partini. Eu sum chiaru si sciu, ca ce trebue se vina in lege, si trebue se presupunu, ca toti membrii dietei sunt cu sine in chiaru in privinti'a acést'a, si pentru aceea socotescu, ca putemu pune suprascriptiunea in fruntea desbateriloru, fara de a exprima dóra, dupa cumu a disu Domnulu deputatu alu Sabiiului, mai pucinu séu mai multu, de catu ar' veni in lege.

De se tiene de cuventulu „articulu de lege“ nu potu se fiu de parerea Dlui canonicu Cipariu, pentruca acesta pana acumu este numai unu proiectu, candu apoi va otari dieta despre densulu si-lu va statori, atunci se va putea suprasorie in articulu de lege, si candu va urma dupa aceea sanctiunea Mai. Sale Imperatului, atunci apoi va fi lege, — si asia dara eu sum pentru suprascrierea din proiectulu regimului. — (Bravo!)

Gaitanu (abdice de cuventulu cerutu.)

Alduleanu, care staruiesce a nu se departá diet'a de cuventulu maiestaticu, ce ne e pusu inainte, si sprijinesce pre Cipariu, cá se nu se dica proiectu, ci dupa datin'a vechia — articulu de lege; caci elaboratului se da acumu form'a, in carea se se substérna Maiestatii Sale.

Obert Fr. dice, ca n'a disu, cumuca natiunea romana si istori'a ei ar fi de 15 de vechia si ear' refuge la petitunea din Blasiu 17. Maiu 1848, citandu din ea, si la petitunea regimenteloru romane granitiare din 14. Sept. 1848, de unde earasi citéza, ca cerura se se numésca romaene. (Bravo si ilaritate) din partea sciuta. Incheiere! Incheiere!

Branu pe lunga propusetiunea regimului.

Siuluti Esc., incontr'a lui Obert, eara in privinti'a romanisch si romänisch. *

Zimmermann ear' cá cei de nainte: Portugali, Spani, Italiani, Franci, toti la olalta se numescu Romanen, cá si Germani, Slavi, sub cari numiri gen. se intielegu mai multe soiuri; sciintiei se nu se faca sila, altufelu nu e contr'a.

Referintii renunčia de cuventu, neaflandu proiectulu loru in privinti'a intitularei spriginire. (Din mai multe parti: Schluss!)

Presiedintele enunčia, ca ne mai fiindu insinuat nime spre a vorbi se votisa asupra propuneriloru facute, si asia cu maioritate eclatanta s'a primitu suprascriptiunea propositiunei regimului, cumu scimu; si in urma votisanduse si asupra lui romanisch si romänisch; s'a acceptatu romanisch, si romanii remanu romani in vorba si fapta. —

Cu acésta se fini siedinti'a.

Siedinti'a XXI din 1. Septembre 1863.

Dupa perlegerea protocol. veni la ord. dilei § 1 din proiectulu regimului si alu comisiunei (vedilu publ. in Nr. 68, cumu s'a si primitu cu puçina indreptare.)

Alduleanu afla, ca § 1 alu proiect. regim. in privinti'a stilistica nu corespunde pe deplinu si propune alta formulare, ceea a comisiunei.

Herberth sustiene § 1 alu proiect. regimului.

Esc. Sea Popp. Inalta casa! Eu sum in neplacut'a pusetiune de a vorbi incontr'a §. 1. din proiectulu regimului, dar me mângaiu cu aceea, ca proiectulu regimului se póte aduce in consunantia cu acea, ce vreu se propunu eu. Inainte de tóte trebuie se premitu, cumca nu credu ca este nice unulu din medularii acestei casa innalte, care se creda, ca dela intrebuintiarea drepturiloru politice póte se se eschida cine-va, pentru ca nu se tiene de óre care natiune recunoscuta sesu religiune recepta (Bravo!). Tocmai pentru aceea, innalta casa! pentru ca cum credu eu si toti trebuie se concedemu, nimenea nu se póte eschida astadi dela intrebuintiarea drepturiloru politice; trebuie se concedemu sí aceea, ca proiectulu acést'a de lege trebuie se se refereze la constitutiunea Ardealului innainte de 1848.

Deaca pe temeulu diplomei din 20. Octobre 1860 sí alu ordinatiuniloru emise de atunci incoce, nimenea nu se póte eschida dela drepturile politice, atunci pentru ce aru mai fi de lipsa articulu acést'a „zur Durchführung der Gleichberechtigung der romanischen Nation etc., deaca nu s'aru referi la constitutiunea Ardélului? (Bravo!) Cáci deaca tóte natiunile suntu egal indreptatile, atunci si Romanii trebuie sa fia egal indretatiti, si atunci nu amu mai avé lipsa de articulu acést'a de lege. —

Cumca acestu §. 1. din proiectulu regimului nu are nica alta inainte, decatu constitutiunea de innainte de 1848, cugetu ca si din §-ulu acést'a catu si din celelalte urmatóre curatu se vede; caci ce va se dica „ebenfalls“ alt'a, decatu ca mai suntu aci si alte natiuni si religiuni egal indreptatite, — dar nu numai din §-ulu acést'a, ci din totu contestulu proiectului se vede, ca proiectulu acést'a a avutu de scopu tocmai in sensulu constitutiunei transilvane a face pe Romani „gleichberechtigt.“

Precum am disu, nu voiu fi nici odata pentru aceea, cá pentru ca cine-va nu se tine de o religiune recepta a Transilvaniei se se eschida de-la esercierea drepturiloru politice, — inse pe lunga acele drepturi, care le potu intrebuintia individuii, suntu si de acelea, care se potu intrebuintia numai de natiune. — (Asiá e!)

In §. 5 alu proiectului sta asiá: „in marc'a marelui principatu alu Transilvaniei se va suscepe o emblema propria pentru natiunea romana, déca nu ar' fi in intielesulu legi, ca natiunea romana se fia egal indreptatita cá si celelalte in sensulu constitutiunei transilvane, apoi pentru-ce aru trebui se se mai puna o emblema nóua si pentru natiunea romana? (Asiá e!) Dar nu numai din impregiurarea aceea, ca astadi toti locuitorii Ardealului trebuie se se bucure de acele drepturi politice, de care se bucura celelalte natiuni in puterea diplomei din 20, Octobre 1860, fara si din acea impregiurare, ca acestu articulu de lege trebuie se se faca cu privire la constitutiunea transilvana de mai nainte, am auditu multe pareri. — Au fostu parerea, ca constitutiunea Ardélului nu s'a restituitu nece decatu; — amu auditu parerea, ca constitutiunea s'a restituitu intreaga, cumu a fostu; — si alta parere, ca s'a restituitu incatu-va. Eu suntu de parerea din urma, inalta casa! — eu sum de parere, ca s'a restituitu constitutiunea Ardélului intr'atat'a, incatu nu sta in contradicere cu diplom'a din 20. Oct. 1860 si cu celelalte legi de

statu urmate dupa dens'a, si in acésta estensiune o intielegu eu in §. 1 alu proieptului (Voce: So ist es! asiá e!)

Cumca s'a restituitu, se vede din rescriptulu imperatescu catra contele Reohberg, unde se vorbesce de schimbari afundu taiatóre. Déca nu aru fi restituita constitutiunea cea vechea incatu-va, atunci nu asiu pricepe, ca cumu s'aru poté face schimbari afundu taiatóre in constitutiunea cea vechea, — schimbari afundu taiatóre se potu face numai intr'unu lucru care exista. (Bravo! asiá e!) Dara va dice cine-va, ca ce lipsa avemu de restituirea astoru feliu de legi, deaca suntemu toti egalu indreptatiti? Eu dicu, inalta casa! ca avemu mare lipsa; deaca nu aru aduce pentru noi altu folosu, singuru aceea, ca: dupa cum scimu, dupa legile Transilvaniei cele vechi au fostu tiér'a acést'a impartita in trei teritorii, au fostu pamentu unguresu, secuiescu, si sasescu. Scimu Dloru! ca uniunea din 1437 nu s'a facutu in contr'a natiunei romane, (Schuler-Libloy: So ist es!), ci in contr'a poporului tieranu, de care nu s'au tienutu numai Romani, ci si Unguri si póte si Sasi; dara sciu si aceea, ca nu au remasu la atat'a. —

Se luamu, Domniloru, la mana legile facute dupa anul 1437, se luamu Aprobatele, si acolo vomu aflá, ca nu este poporul tieranu, care se proscie, ci se proscie numai natiunea romana; — acést'a se vede din P. I. tit. 1. art. 3 in fine, Part. I. tit. 8, 9, si P. III. tit. 53. etc., peste totu loculu se proscie numai natiunea romana si confesiunile ei. Numai unu § se-mi aretati Domniloru! unde s'a proscrisu poporul tieranu peste totu!

Acumu natiunile conlocuitoare din Ardealu au dedusu, ca findu in Ardealu numai trei teritorii, Romanii, ori unde se afla, suntu numai lipituri. Domniloru! nu numai la a 1437 ci si in a. 1863 se andu vorbe de acele, ca Ardealulu nu e tiéra romanésca, ca romanulu se mearga in tiér'a lui de unde au venit. Romanulu are pamentulu seu in tiér'a acést'a, aici se remana si va remané si vrea cá sa se pota numi si elu Transilvanu in patri'á sea, se nã mai fia strainu pe pamentulu seu. (Bravo!) Asiá dara, inalta casa! eu sum pentru § 1. din proieptulu comitetului, dar' totdeodata me dechiaru, ca §-ulu acest'a nu sta in contradicere cu proieptulu regimului; pentru-ca aceea, ce in proieptulu regescu a remasu afara, se intielege de sene; ca-ci altmintrea cuventulu „ebenfalls gesetzlich anerkannt“ (asemenea egalu indreptatita) n'aru avé nici unu intielesu. (Bravo! din tóte partile.)

Birthler nu se invoiesce cu cuventulu „cá atare“ si vrea, cá in § 1 se se memoreze si diplom'a si patent'a din Februaru.

Fabini ear in contra la „atare“, dicundu, ca e unu terminu de indoiéla, ambiguu; ca gr.-catholicii s'au re'ntorsu in sinulu besericei celei adeverate romane cat. si se tienu de aceea una beserica, ceea ce se vede si din art. 6 din a. 1744, unde se dice: „Romano cath. Ecclesiae graeci ritus vere uniti, cum et illi sint catholici“, ear' prin „cá atare“ vreau acumu a fi prin lege recunoscuti cá lege si beserica deosebita, ceea ce arata, ca multu renumit'a unitate a besericii cath. se clatina. — Apoi laudandu tolerantia protestantica atinge bub'a cea ce lu dóre si pe elu, dar' mai multu pe gr.-catholici: ca unde su 2 comune, una rom.-cath. si alta gr.-cath., candu ar fi dupa dreptu asia, atunci ar pretinde si una si alta portiune canonica, care ar cadé pe spatele comuneloru; si face unu silogismu: e legea gr.-cath. una cu cea rom.-cath., atunci se remana, „cá atare“ afara; ear' altufeliu se se dica, ca e lege deosebita de cea rom.-cath.

Lui Rannicher, decisu pentru proieptulu regescu, nu-i place nemultumirea ce o arata natiunea romana cu proieptulu regescu; amintesce cuvintele Esc. Sale vice-pres. Popp din congresulu natiunalu in 21. Aprilu. Cuventele din congr. natiunalu, sunt: „Noi (romanii) pana in 1848 n'amu avutu autonomia. Funtana autonomiei romane e diplom'a din 20. Oct. 1860 si constitutiunea din Febr. 1861“. E de acordu cu Aldleanu, incatu acesta se provóca la patenta; incolo dice, ca déca ar fi se cada proiept. regim., se róga se se primésca amendamentulu seu, pre care lu cetesce.

Romanu G.: Inaltu corpu legislativu! E notoriu, precumu-ca legile vechi numai natiunea nobililoru, secuiloru si sasiloru le cunoscau cá natiuni regnicolare; despre natiunea magiara nu exista intr'a cele neci unu articulu, prin care se fia fostu dechiarata de regnicolare (So ist es!)

Numai in timpurile mai próspete s'a ivitu si numirea de natiune magiara, care apoi s'a viritu in testulu unoru §§ (So ist es) asia dicundu per tangentem; — s'a intemplatu aceasta per usum séu abusum totu atat'a.

Propune, ca déca se inarticuléza natiunea romana, care prin legi vechie n'a fostu recepta, se se inarticuleze si cea magiara (o voce: rosz!), care earasi nu se afla formalu inarticulata cá atare (sensatiune, sgomotu. Presied. provóca la ordine), cá se póta stá cumpan'a dreptatei oblu.

Intr'altele me dechiaru si eu pentru proieptulu de lege alu comisiunei dietale, cu observatiunea „cá atare“ ar fi doritu, cá desbaterile despre egal'a indreptatire a natiunei romane se se fia estinsu si asupra limbei, care e legata cu acésta.

Cipariu nu áfla diferentia esentiala intre proieptu reg. si alu comisiunei; doresce cá in testulu germanu cuventulu „ebenfalls“ (asemenea) se remane afara, de alta parte inse se se puna dupa religiuni: „recepte“, pentru-ca acesta e unu terminu juridicu adoptatu pana in 1848 si acést'a o au si cerutu Romanii de atatea ori (citéza in decursulu vorbirei mai multe casuri din trecutu); de altmintrea e pentru proieptulu comisiunei. Dlui Fabini i observa, ca Guvernulu au deslucitu destulu de bine diferentia bisericei gr. catolice de cea rom. cat. dandu-i o pusetiune de sine statatóre; — desfasura diferentia dogmatica de cea disciplinaria, care are de a face numai cu partea esterióra a bisericei.

Schuler-Libloy spriginesce pre Rannicher, deosebindu si elu intre natiune si religiune; intréba, ca déca densulu aru trece la biserica orientala, mai fire-aru Germanu? (Voci in stang'a: Ia! Fi!); pentru-ce dara se dice, ca religiunea greco-orientala se tiene de natiunea romana? Romanii, dice mai departe, ceru aceea, incontr'a la ce s'au luptatu de sute de ani: adica pusetiune privilegiata. Scopulu aru fi, cá Romanii sa nu fia respinsi iarasi la spate. Elu doresce, cá natiunea romana se fia recunoscuta dupa dreptulu de statu, si e de parerea, cá acést'a e destulu de apriatu espusa in amendementulu lui Rannicher; de aici deduce unu organismu municipalu, carele aru fi si natiunalu. Ce se atinge de biserica, se orientéza numai dupa faptu si esterioru. In Transilvani'a in sensulu aprobateloru aru avé numai 4 religiuni voia libera si autonomia egala, din care curgu drepturi politice, cumu: drepturi nobilitarie a le preotiloru si prerogative de ale bisericei; intréba ca noi voim eara acestea? (voci in stang'a: nein! nu!) asemenea drepturi curgu si in privintia ocuparei posturilor cardinale (mai multe voci in stang'a: „nu e la ordinea dilei! in centru: So ist es! es gehört zur Tagesordnung). Crede si vorbitoriulu ca nu se tiene lucrulu de acésta cestiune, pentruca punendu diplom'a din 20. Oct. de basa, consecuintiele de mai nainte cadu, la ce consimte si elu pe deplinu

Manu Gavriele. Afara de motivele aduse inainte, se vede si de acolo, ca tocm'a in instructiunea provisoria, data spre organizarea comitateloru inca se pomenesce, cumuca la candidarea oficiiloru se se puna afara de religiunile recepte si marturisitori de religiunea greco-orientale.

Déca inaltulu regimu pomenesce religiunea gr.-cath. cá atare, si gr.-or.; póte fi odichnitu si Dlu Fabini, cumuca inaltulu guvernulu cunósce prea bine actulu uniunei besericei gr.-cath., cu beserica rom.-cath.

Regimulu preabine cunósce, cumuca precumu natiunea romana cá atare trebue se se inarticuléze in legile patriei cu revocarea articolului VI din 1744, tocm'a asia trebue si religiunea ei se se inarticuleze.

Mai incolo amu de a aminti la aceea ce au disu Dlu Romanu candu a pomenitu despre inarticularea natiunei magiare (voci nu e la ordinea dilei: rosz).

Cea ce se tiene de ingrigirea Dlui Herberth, care prin inarticularea natiunei romane se teme ca altii voru fi eschisi dela drepturile politice:

Domnulu respectivu se fia securu si incredintiatu, ca noi inarticularea aceasta o intielegemu, dupa diplom'a din 20. Oct. 1860 si dupa patent'a din 26. Febr. 1861. Si déca trebue se traiescu eu cu esemple, si astadi in comitate sunt unguri si romani intru atare intielegere, incatu ei nu-si facu nimic, déca intr'unu an a fostu jude comunale ei unu judeu; si déca ar veni ori si cine si din America ori din India, elu vá poté intrebuintia drepturi politice aici in Transilvani'a, déca se va acomodá dupa legile patriei, si prin indigenare se va face fiu alu ei. —

Eara cumca inarticularea natiunei romane altora cu atat'a mai puçinu deróga, si cu atatu mai vertosu are ceea ce se intimple, trebue se aducu ceea inainte ce au adusu Dlu Romanu, adeca cumuca natiunea romana in starea s'a cea nobila si mai inainte au avutu si au deprinsu asemenea drepturi politice, precumu si natiunea magiara prin fii sei cei de stare nobila, — eara natiunea romana cá atare singuru din fanaticismulu religiosu pe la midiuloçulu seculului alu XVI-lea

au fostu eschisa dela aceste drepturi, pe la anulu 1540 inca au intrebuintiatu romanii cá nobili tóte drepturile politice sub numele loru propriu nationalu, precum arata articolulu VI. alu dietei din Turd'a, in care nobilii se deosebescu, nobilis ipse valachus et nobilis ipse Hungarus etc.

Asia dara candu dicemu noi, cumoe se recunósce natiunea romana, pe mine me odichnesce acést'a destulu, si déca nu vomu pune cuventulu „recepta.“

Pe mine me odichnesce pentruca sciu, ca in istori'a si in viéti'a natiunei nu se da prescriptiune, si prin inarticularea recunóscrei drepturilor politice ale natiunei romane intielegu eu aceea, ca ea se repune in starea ei, oea ocupata si mai inainte in egal'a indreptatire politica, cu nobilii magiari.

Eara cumca nobilimea romana, cá o parte a natiunei nobililoru a luat parte la drepturile politice, si cumca nobilii romani au esistatu in totu timpulu intr'unu numeru fórte insemnatu, spre dovedirea aceleia, se ieu unu esemplu din comitatulu meu, unde sunt 500 de familii nobile, dintre care la 400 se tienu de natiunea romana si numai multu de 100 de natiunea nobila magiara. Asia la alegerea deputatiloru s'au aflatu unu numeru de 4400 de nobili indreptati la alegere dupa legile patriei fara privire la censu de 8 fl. v. a., dintre acestia au fostu 721 unguri, ceialalti toti romani locuitori in asia numita „tera nobilium“, de óre ce numirea de pamentu ungurescu e o usurpare nefundata in legile vechi datate dela 1744 incóce.

Din aceste ne putemu convinge dara pe deplinu, ca deca regimulu in proiectulu seu se exprima, ca natiunea romana, impreuna cu confesiunile ei, sunt legalmente asemenea recunoscute, prin aceasta vré se se intieléga, ca asemenea celoralalte trei natiuni, si patru religii recepte in intielesulu sistemii politico-nationale a Transilvaniei, prin urmare, cumca si inarticularea natiunei romane numai in modrulú acesta, si numai asemenea acelorú trei natiuni si patru religii, cari aici au esistatu, se póte si trebue se se intemple. (Va urma.)

Mai nou dela dieta.

In siebinti'a XXV. din 5. Sept. s'a finitu besbaterea speciala a proiectulu de lege privitoriu la efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane si a confesiuniloru ei, desbaterea a tienutu unu timpu indelungatu si mai cu séma asupr'a §-lui a 6-a si avù resultatulu, ca s'a primitu §-ulu alu 6-lea din proiectulu comisiunei cu modificarile facute din partea Esc. Sale metrop. Siulutiu; § 7 s'a priimitu celu din propusetiunea regimulu cu unanimitate. S'a tienutu si perlegerea a 3-a a articolulu de lege, dar' escanduse din privinti'a stilisarei acelu'a in tóte 3 limbele nescari dispute; spre delaturarea defecteloru stilistice, diet'a a alesu din sinulu seu o comisiune statatória din 3 membri. Totu in siedinti'a de astadi s'a mai insarcinatu cancelari'a presidiale cu conceperea prea-umilitei representatiunei catra Mai. S'a, cá comitiva la art. de lege si a altei comitive catra comisariulu regiu, aceste se voru perlege intr'una siedintia tienenda in un'a din dilele mai de aprópe, candu se va tiené si perlegerea definitiva a art. de lege pentru efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane si a confesiuniloru ei.

Novissimu. Sabiu in 7. Sept. n. 1863. Cu ajutoriulu atotuputintiei, articolulu de lege pentru efeptuirea egalei indreptatiri a natiunei romane si a confesiuniloru ei (celu d'antaiu in 1863) s'a perlesu astadi mai pe urma si asia din partea dietei ar fi statóritu, d'impreuna cu representatiunea catra Mari'a S'a imperatulu si comitiva catra comisariulu regiu dietale (Voru urma catu mai curundu R.) Aceasta cá premisa.

Decursulu siedintiei din 7. Septemb. 10 1/4 órc.

Comisariulu regiu comite Crenneville e in logia.

Episcopulu de Scutari Fogarasy si parochulu si decanulu din Csik-Rákos ocupa cá regalisti loculu, in scaunulu 1 din drépt'a sub strigari de Eljen! cari resunara prin intréga cas'a.

Se perlege protocolulu unguresce de Lázloffy, nemtiesce de Dr. Eug. de Trauschenfels, romanesce de Dr. Maioru cá notari si se reptifica dupa observatiunile facute de episcopulu Dr. Dobra si de deputatulu Joachim Muresianu.

Eppulu Fogarasy, decanulu Eránosz cá regalisti si Klein deputatulu din Bistritia, alesu in loculu lui D. Lang, care a parasitu diet'a din cause familiari, dau apromisiunea.

Articolulu I. de lege din 1863 se perlege mai pe urma de Dr. Maioru romanesce, de Wittstock nemtiesce, de Lázloffy unguresce, ear' representatiunea anteiu nemtiesce, apoi romanesce si in urma unguresce. Asemene se perlege comitiv'a anteiu nemtiesce, apoi romanesce si in urma unguresce.

Tóte se primescu si asia presiedintele le enuncia cá coucluse ale dietei.

La intrebarea presiedintelui despre modulu, cumu se substérna articolulu de lege spre confirmare, respunde diet'a, ca prin comisiunea elaboratória, ce se si enuncia de concludu.

Hanea, cá referinte alu comitetului stabile de legitimiatiune cetesce reportele acestui'a despre aptele de alegere ale deputatiloru.

1. C. Pantiu, alesu din cerc. III. de alegere alu Brasiovului. 2. D. Moldovanu, cons. de curte, alesu din cerc. V de alegere alu Albei de diosu. 3. Bar. Reichenstein, v.-canc., alesu in alu II. cercu de alegere alu Sabiului. 4. G. Romanu, ases. la tabl'a regia, alesu din orasielulu Mociu. La recomandarea comitetului prin referintele, diet'a 'i dechiara prin Presiedintele pe toti 4 de verificati.

Siulutiu Esc. interpela, ca de ce nu mai vine deputatulu din cerc. VI. de alegere alu Albei inf.

Presied. respunde in privinti'a lui A. Severu, ca gubernulu a cerutu aptele respeptive dela comisiunea centrala si dupa ce voru sosi, va dá deslucirile cerute.

Gaitanu N. dechiara a avé sciri secure dela acelu'a, in a carui referata ar fi caus'a la magistratulu din Alb'a-Juli'a, cumuca incontra lui Severu nu e urdita neci o cercetare.

Presied. 'lu intrerumpe, dicundu, ca nu e obieptulu dilei a vorbi despre iregularitatile comise de comitetulu centrale.

Bedeus Bar. cere alegerea unui membru nou la comitetulu de legitimiatiune in loculu lui D. Lang.

Presied. provóca pe membrii dietei a'si aduce cedulele de alegere, la cea mai de aprópe siedintia, care se va dá de scire prin publicatiune pe parete.

Incheierea siedintiei la 11 óre.

Sabiu, 7. Sept. n. (Extractu dintr'o alta scrisóre . . .)

„De aci incolo se scii, ca in septeman'a acésta se va mai tiené celu multu o siedintia la vreo sambata, din cauza, ca pana atunci trebue se se tiparésca, se se impartia si se stea la manile membriloru proieptulu si reportulu comisiunii dietale insarcinate cu cercetarea proieptulu limbei; prin urmare diurnalele inca voru castiga ceva tempu de a mai apucá inainte cu publicarea desbateriloru trecute, care cumu vedi, stau gat'a pana la a XXVI. siedintia.“

La Adunarea gener. a asociatiunei in Blasiu a mersu numai D. Vice-Pres. Cipariu, ambii archierei si alti membri nu potu parasi diet'a.

Trei noutati importante: Cumuca Franci'a si Itali'a ar fi protestatu in contra art. 8 din actele de reforma de Francofurtu, care § cuprinde, ca, candu vreo putere straina va ataca vreunu membru alu federatiunei, care posede si tieri ne confederate: cu moioritate de 2 din 3 parti, va casinna directoriulu decretarea consiliulu confederativu, déca confederatiunea germana va lua parte la acelu resbelu; cumca Prusi'a cu Franci'a, Itali'a, si cu Rusi'a sta pe bunu picioru; cumca intre Schwedi'a si Dani'a s'a incheiétu o aliantia spre aperiarea Danimarcei in contra Germaniei; ear, a 4 e, ca regele Prusiei a disolvatu prin ordonantia camer'a de acumu, si se voru scrie alte alegeri; acésta parenise, ca va urma si in Romani'a. —

Telegramulu Gazetei.

Bucuresci, 6. Augustu 1863.

Din Constantinopole sosi aci una depesia din 6. Augustu, prin care scirea, ca puterile pretindu, cumca caus'a cu monastirile din Romani'a ar' fi regulata séu pusa la ordine prin arbitragiu, se demintá,

E d i c t u.

Din partea oficiului opidanu Dobr'a in comitatulu Hunedórei, se face de comunu cunoscutu, cumuca intru 21. Septemvre a. c. se voru da urmátorele obiepturi opidane pe trei ani dela 1. Noemvrie 1863 pana la finitulu lui Octomvrie 1866, pe calea licitatiunei publice in arenda, p. e.

a) Dreptulu de crismaritu cu ospataria opidana din piaci'a Dobrii, ce consta din 1 sala, 8 odai de locuintia, 1 bucataria, 1 camara, 2 grasdiuri pentru 30 de cai, si 1 sopronu, cu gradina de legumi; — cu strigarea 1-a 1600 fl. v. a. pe anu.

b) Doue mori de macinatu farina, 1 cu 2 — si 1 cu 4 roti, in riulu opidului Dobr'a, — cu strigarea 1-a 966 fl. v. a. pe anu.

c) Vam'a tergului la 4 terguri mari, — si obieptulu de macelaritu, — cu 1-a strigare 274 fl. pe anu.

d) Un'a bolta (pravalia) in piaci'a Dobrii, cu 2 locuinti, 1 bolta pentru negociu, 1 bucataria, 1 grasdiu, 1 siopronu, si 1 gradina de legumi — cu strigarea 1-a 70 fl. v. a. pe anu.

e) Un'a fauria cu 2 locuinti, 1 camara si localulu de fauritu — cu 1-a strigare 70 fl. v. a. pe anu.

f) Trecatura peste ap'a Muresiu cu 1 brodu, 1 luntritia (cinu), 1 casa cu 2 localitati si dreptulu crismaritului, — cu strigare 1-a 50 fl. v. a. pe anu.

g) Un'a casa de locuintia sub Nr. 35 in Dobr'a cu 3 locuinti, 1 camara, 1 bucataria, 1 grasdiu, 1 siopronu, si gradina de legumi — cu 1-a strigare 50 fl. v. a. pe anu.

h) Un'a casa de locuintia sud Nr. 85 in Dobr'a cu doue odai de locuitu si bucataria — cu 1-a strigare 36 fl. v. a. pe anu.

Competintii la aceasta arendare au se depuna inainte de inceperea licitatiiei unu Vadium de 10 % din pretiulu strigarei — in bani gata inaintea comisiunei licitatóre. —

Licitatiunea se va tiené in cancelari'a opidana Dobr'a, unde se potu vedé conditiunile licitatiunei, si contractele de arenda.

Dobr'a in 29. Augustu 1863.

Dela oficiulu opidanu.

4—3

P u b l i c a r e.

In urm'a otaririi inaltului r. Guberniu din 4. Augustu Nr. 26,624 a. c. este a se conferi statiunea de gredinariu in provincialulu institutu alu smintitiloru de minte din Sibiu, ca care este legata o plata de doue sute fl. val. austr., locuintia si incaldire libera.

Dreptu aceea se provóca toti aceia, cari voiescu a competi postulu acest'a, cá suplicele loru insestrate cu espunerea numelui, locuintiei si starei, precum si cu testimonii despre cualificatiunea loru, cá gradinari artificiosi si despre servitiulu loru de pana acum — pana in 10. Septemvre a. c. a le indreptá catra directiunea institutulu provinciale de smintiti. Sibiu in 15. Augustu 1863.

Directiunea institutulu ardeleanu pentru smintiti.

3—3

Nr. 38, civ.

E d i c t u de v e n d i a r e.

Dela judecatori'a delegata pentru cerculu Branului se face de obstu cunoscutu, ca la cererea avocatulu Conradu noe ereditoru dupa Josifu Bainotzi din Cohalmu contra Jacobu lui Ioanu Staneloiu si Maria lui Ian Toma Balcesiu din Vladeni pentru platirea unei sume de 100 fl. 80 cr. v. a, s'a concesu vendiarea esecutiva a realitatiloru, esecutiloru si anume:

1. alui Jacobu Ioanu Staniloiu.

1. Casa de sub Nr. 239 de impreuna cu celelalte cladiri in pretiu de 80 fl.
2. Gradin'a de impreuna cu siura in pretiu de 20 „
3. Agru in hotarulu din josu in rendu carligeti de 1 ferdele semenatura 5 „
4. „ „ „ „ midilocu intra „ „²/₂ „ „ 8 „
5. „ „ lazu la Cumatru de 2 ferdele semenatura 1 „
6. Fanatia in piscurele de unu caru de fenu 2 „
7. „ „ gura tulburi de unu caru de fenu 12 „

2. La Maria Joan Tomi Balcesiu.

8. Agru in holdele scurte de 2 ferdele semenatura 5 „
9. „ „ rendu Carligeti „¹/₂ „ „ 2 „
10. „ „ „ mori „⁴/₄ „ „ 10 „
11. „ „ hamaradia Petri „²/₄ „ „ 3 „
12. „ „ lazu lui cumetru „⁴/₄ „ „ 2 „
13. Fenetia peste Carligata de unu caru de fenu 1 „
14. „ „ in piscu lui Lalu de 2 cara de fenu 5 „
15. „ „ lunca din josu de ¹/₄ caru de fenu 5 „
16. „ „ gura Bojasiului de ¹/₈ caru de fenu 3 „

si diu'a de vendiare se determina mai antaiu pe 27. Septemvre apoi 25. Octomvrie 1863 in comun'a Vladeni ante amedi la 10 óre cu ac bagare de sema, ca neputenduse antaióra face vendiarea cu pretiu estimatiunei, adoua óra va urma si mai in josu de acesta.

Toti aceia, care au castigatu vreun dreptu hipotecariu pe ace. realitati se provóca a se insinua pana la diu'a de vendiare, caci al feliu siesi voru avé de asi multiami urmarile.

Conditiunile mai deaprópe ale vendiarei se potu vede in cancelar judecatoriei.

Branu, 24. Iuliu 1863.

3—3

P u s c a r i u.

Nr. 95, civ.

E d i c t u de v e n d i a r e.

Dela judecatori'a delegata pentru cerculu Branului se face de obstu cunoscutu: ca la cererea esecutulu Anton Bene din Ujfalu in contr Dlui Nica Tanasie din Vladeny pentru platirea unei sume de 28 40¹/₂ cr. v. a. s'au concesu vendiarea esecutulu anume unu agru d 4 ferdele semanatura in pretiu 16 fl., o fenatia de 3 cára de fenu i pretiu de 20 fl., si una fenatia de unu caru de fenu iu pretiu de 10 fl. v. a., si diu'a de vendiare se determina mai intaiu pe 27. Septembri 1863, apoi pe 25 Octomvrie 1863 in facia loculu ante amedi la 10 ór cu aceia bagare de sema, ca nepotinduse intaióra face vendiarea c pretiulu estimatiunei va urma si mai josu de acesta.

Toti aceia, carii au castigatu vr'unu dreptu hipotecariu pe acest realitati, se provóca, a si le insinua pana la diu'a de vendiare, cac altfeliu siesi va avé de asi multiami urmarile.

Conditiunile mai de aprópe ale vendiarei se potu vedea in cancelaria judecatoriei.

Branu, 27. Iuliu 1863

2—3

P u s c a r i u.

Nr. 215, civ.

E d i c t u.

Dela judecatori'a delegata a cerculu Branului se face de obstu cunoscutu, ca in 16. Iuniu 1863 a repausatu in comun'a fundata Ioan Bucuru Mosioiu fara vre o dispuzetiune testamentaria asupra avere sale.

De ore ce locuinti'a eredelui Ioane, Ioane Bucuru Mosioiu nu é cunoscuta judecatoriei, asia acésta lu provóca ase infaciosia in terminu de unu anu la acésta judecatoria si asi aduce dechiarari de ereditate ca atata mai vertosu, cu catu la din contra remasulu se va pertracta cu eredi, cari se voru insinua si cu curatorulu ce s'a denumitu pentru densulu in persóna dlui jude comunale Moise Cojanu.

Branu, 10. Augustu 1863.

2—3

P u s c a r i u.

I n s c i i n t i a r e.

La administratiunea montana c. r. din Rodna vechia, (districtulu Naseudului in partea nord. resariténa a Ardealulu 7 mile departare dela Bistritia) se afla in depositu de vendiare acuma in pretiuru

Loco Rodna	in val. austr.
1554 centenare, maji plumbu	pr. centenariu vienesu 13 fl. 30 cr.
3781 „ „ politura ordinara „ „ „	12 „ 50 „
734 „ „ „ rosia „ „ „	13 „ — „

Luanduse productulu in marfa de odata de 500 fl. m. a. si mai multu se concede din totalulu pretiulu cumprarei o provisiune scontica de ¹/₄ %.

Cumparatorii de numitele producte venabile se binevoiesca asi tramine ofertele sale in scrisu séu in persóna la administratiunea c. r. montana in Rodna vechia nemedilocitu séu la directiunea c. r. montana forstierica si dominala in Baia-Mare. (Maramuresiu.)

O ingrigire si servire prompta de cele acordate pe lenga platire comptanta se asigura anticipative.

In fine se mai observéza inca, cumca eventual'a moderatia séu redicare a pretiuriloru de vendiare susuaretate pe temeulu conjuncturiloru comericiulu depinde dela in. ministeriu c. r. de finantie.

Baia - Mare, 11. Augustu 1863.

2—3

Cursurile la bursa in 7. Septemvre 1863 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 33 cr. v. a
Augsburg	—	—	111 „ 50 „
London	—	—	111 „ 60 „
Imprumutulu nationalu	—	—	83 „ 35 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	77 „ 70 „
Actiile banculu	—	—	799 „ — „
„ creditulu	—	—	191 „ 50 „

Obligatii desarcinarii pamentulu in 29. Augustu 1863:

Bani 74.50 — Marfa 75.06